

แต่งแปลบาลี
Pali Composition and Translation
 อำนาจ ทาป็น
 ป.ธ.๖, พธ.บ.(รัฐศาสตร์), ร.ม.(รัฐศาสตร์)

รายละเอียดของวิชา

- รหัสวิชา   ๐๐๐ ๑๔๖
- ชื่อรายวิชา   **Pali Composition and Translation**
- หน่วยกิต   ๒ หน่วยกิต (๒-๐-๖)
- หลักสูตร   พุทธศาสตรบัณฑิต
- หมวดวิชา   วิชาแกนพระพุทธศาสนา

จุดมุ่งหมายของรายวิชา

- เพื่อให้รู้และเข้าใจประวัติและวิวัฒนาการของภาษาบาลี หลักบาลี ไวยากรณ์ โครงสร้างประโยคภาษาบาลี หลักการแปลและการแต่งภาษาบาลี ความสัมพันธ์ระหว่างประโยคภาษาบาลี หลักและวิธีการแปลประโยคภาษาบาลี รวมทั้งหลักและวิธีการแต่งและแปลภาษาบาลีทั้งประโยคร้อยแก้วและร้อยกรองได้

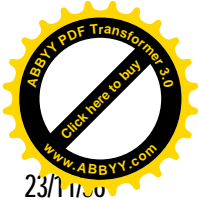

23/11/20

วัตถุประสงค์ของรายวิชา

1. อธิบายประวัติและวิวัฒนาการของภาษาบาลีและไวยากรณ์บาลีได้
2. อธิบายชนิดของประโยคภาษาบาลี
3. แปลประโยคภาษาบาลีทั้งโดยอรรถและโดยพยัญชนะได้
4. แปลบาลีเป็นไทยและแปลไทยเป็นบาลีได้
5. รู้และเข้าใจหลักและวิธีการแต่งฉันทภาษาบาลี
6. รู้และเข้าใจศัพท์และสำนวนนิยมในการแต่งและแปลประโยคภาษาบาลี
7. รู้และเข้าใจหลักไวยากรณ์บาลี

คำอธิบายรายวิชา

- ศึกษาการแต่งบาลี การแปลบาลีทั้งโดยอรรถและโดยพยัญชนะให้ถูกต้องตามหลักภาษา การแต่งและการแปลประโยคพิเศษและสำนวนที่ควรทราบ การแปลบาลีเป็นไทยและแปลไทยเป็นบาลีจากหนังสือที่กำหนด

การวัดผลประเมินผล

• จิตพิสัย	๑๐	- ๓
• พุทธิพิสัย	๒๐	- ๑๐
• ทักษะพิสัย	๑๐	- ๓
• กลางภาค	๒๐	- ๑๐
• ปลายภาค	๔๐	- ๔๐

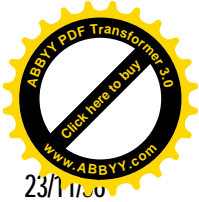

พุทธิพิสัย

- รายงานเดี่ยว
- ทำรายงาน รายละเอียด มคอ.๓
- ลงในสมุดด้วยลายมือของตนเอง
- ส่งภายในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ พร้อมตรวจทานลายมือ
- นำเสนอหน้าชั้นเรียน

ภาษาที่ทรงใช้ประกาศพระพุทศศาสนา

- สมมาสมพุทธิปี เตปิฎกั พุทธวจนั ตนุติ อารุเณปุโต
มาคตภาสายเมว อารุเปลิฯ

- (อภ.วิ.อ. ๒/๔๑๕)

ความเป็นมาของการศึกษาภาษาบาลี

- ดินแดนชมพูทวีป
- ชาวมคธ / ภาษามคธ คือ ภาษาบาลี
- มาตรั ปิตร์ หนตุวา .....อนัไม ยาศิ พราหุมนเณฯ
- ตณุหา ชเนติ ปุริสั / อสสมิมาน

- (พ.ธ. ๒๕/๒๙๔-๒๙๕)

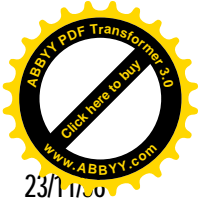

แผนการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๑. ปริยัติ
๒. ปฏิบัติ
๓. ปฏิเวธ

ศีล

๑. คัมภีร์ศีล
๒. วิปัสสนาศีล

ประวัติผู้บรรยาย

- ชื่อ อำนาจ ทาปิน
- วิทยฐานะ น.ธ.เอก,ป.ธ.๖,พธ.บ.(รัฐศาสตร์),ร.ม.(รัฐศาสตร์)
- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ,หัวหน้าฝ่ายวางแผนและวิชาการ
- ฉายา มหาอำนาจ

มหา

- มหฺนฺโต จ มหฺนฺโต จ = มหา
- ใหญ่ ยาว คับ ถอดไม่ออก

มหาเบริญญ

อานิสงค์ของความจน

ช้างเผือกห้อง

อริจจา บาลี นี้แสนยาก มันลำบากเหลือแสนแสนเชษฐ
นั่งท่องจำตำราเจ้าทุกเช้าเย็น เพื่อความเป็นมหาไชรั่ตั้งใจปอง
ถึงจะยากเพียงไรไม่เคยบ่น เกิดเป็นคนต้องสู้ได้ ไม่เป็นสอง
ได้มหาไชรั่ เหมือนได้ทอง ฉะนั้นต้องขยันหมั่นฝึกตน
ตั้งใจเรียนเพียรให้แน่คำแม่สั่ง จึงเป็นดัง พลังใจ ให้ฝึกฝน
เรียนเกิดลูกเพื่อวันหน้าตาของคน เรามันจนเรียนให้ได้ตายช้างมันฯ

บุคคล ๔ ประเภท

ทำไมจึงสูญพันธ์

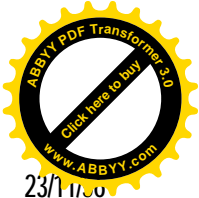

ประโยชน์จากการเรียนบาลี

- เป็นการรักษา ดั้งเดิมภาษา คือ ภาษาอันดั้งเดิม ภาษาที่เป็นแบบแผน อันมีไวยากรณ์เป็นหลัก
- ทำให้แปลพระไตรปิฎกที่เป็นภาษาบาลีได้ดี
- ทำให้เข้าใจในข้อธรรมข้อธรรมได้แจ่มแจ้งดี
- ทำให้เข้าใจในภาษาไทยได้ดี
- ทำให้ อ่าน สวด และแปล สูตรปาฐะต่าง ๆ ได้ดี

ประโยคในภาษาบาลี

- ประธาน + กริยา + กรรม

ประโยคในภาษาบาลี

1. ประโยคลิงคัตถะ	ประโยคที่ไม่มีกริยา
2. ประโยคกัตตวาทก	กล่าวถึงผู้กระทำ
3. ประโยคกัมมวาทก	กล่าวถึงสิ่งที่ถูกกระทำ
4. ประโยคเหตุกัตตวาทก	กล่าวถึงผู้ใช้ให้กระทำ
5. ประโยคเหตุกัมมวาทก	กล่าวถึงสิ่งที่ถูกใช้ให้กระทำ

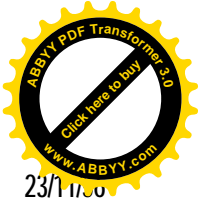

ประโยคในภาษาบาลี

- ประโยคคั้งคั้งตะ   ประโยคที่ไม่มีกิริยา
- อุ.
- พุทฺธสฺส สวโก   อ.สวาก ของพุทธเจ้า
- อจฺริยมฺหิ คารโว   อ.ความเคารพ ในอาจารย์
- มนฺตานํ สมากโม   อ.สมาคม ของผู้รู้ ท.
- ทณฺฑิสฺส หตฺถे ชานฺโต   อ.ไม่เท่า ไม้มือ ของคนมีไม้เท้า

ประโยคในภาษาบาลี

- ประโยคกัถตฺวาจก   กล่าวถึงผู้กระทำ
- ประโยคกัถมมฺวาจก   กล่าวถึงสิ่งที่ถูกกระทำ
- ประโยคเหตุกัถตฺวาจก   กล่าวถึงผู้ใช้ให้กระทำ
- ประโยคเหตุกัถมมฺวาจก   กล่าวถึงสิ่งที่ถูกใช้ให้กระทำ

ประโยคกัถตฺวาจก

- ประโยคที่กล่าวถึงผู้กระทำ
- ผู้กระทำเป็นประธานของประโยค
- พ่อครัว หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก

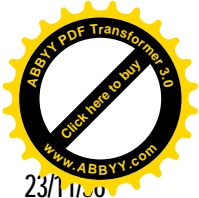

23/11/00

ประโยคกัมมวาจก

- ประโยคที่กล่าวถึงสิ่งที่ถูกกระทำ
- สิ่งที่ถูกกระทำเป็นประธานของประโยค
- ข้าวสุก อันพอดครัว หุงอยู่

ประโยคเหตุกัตตุวาจก

- ประโยคที่กล่าวถึงผู้ที่ใช้ให้กระทำ
- ผู้ที่ใช้ให้กระทำเป็นประธานของประโยค
- นาย ใช้พอดครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก

ประโยคเหตุกัมมวาจก

- กล่าวถึงสิ่งที่ถูกใช้ให้กระทำ
- สิ่งที่ถูกใช้ให้กระทำเป็นประธานของประโยค
- ข้าวสุก อันนาย ใช้พอดครัว ให้หุงอยู่

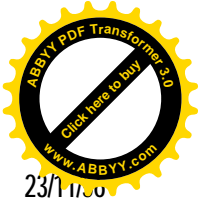

23/11/00

ตัวอย่าง

- แม่ ทำ กับข้าว
- พ่อ ล้าง รถ
- ลูก ทำ การบ้าน
- สามเณรวัดทำนา กวาด ลานวัด
- พยาบาล รักษา คนไข้โรคเรื้อน
- ตำรวจกองปราบปราม จับ ผู้ร้ายค้ายาเสพติด

หลักการแปลบาลีเป็นไทย

การแปล ๒ ลักษณะ

1. แปลโดยพยัญชนะ
2. แปลโดยอรรถ

แปลโดยพยัญชนะ

- การแปลรักษารูปแบบของไวยากรณ์อย่างเคร่งครัด แปลออกสำเนียงวิภัติถิตไวยากรณ์บาทโดยตลอดไม่มีการตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ช่วยให้นักเรียนสังเกตรูปแบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของไวยากรณ์ ของศัพท์และประโยคได้ง่ายขึ้น แต่ไม่ได้เน้นถึงเนื้อความสำนวนในภาษาไทยนัก ทำให้ฟังเข้าใจค่อนข้างยากสำหรับผู้ไม่เคยศึกษาภาษาบาลีมาก่อน
- อ. ปุณฺณ "อหํ ปพฺพชิสฺสามิตฺติ จินฺเตตฺวา อาคมิ. อ.ปุณฺณะ คัดแล้ว ว่า อ.เรา จักบวช ดังนี้ มาแล้ว."

แปลโดยอรรถ

- แปลโดยถือเอาเนื้อความใจความของภาษาไทยเป็นสำคัญ ให้ได้ใจความเป็นที่เข้าใจได้อย่างชัดเจนไม่เคร่งครัดในการรักษาสำนวนวิภัติถิตไวยากรณ์บาทมากนัก แต่ต้องแปลทุกศัพท์ เว้นไม่ได้ จะแปลแบบถอดแต่ใจความเลยก็เลยไม่ได้ ทั้งนี้ใช้แปลเล่นสำนวนตามใจชอบ จนไปไกลเลยเกิดจากความหมายเดิม ทั้งนี้เพื่อรักษาลักษณะพระพุทธวจนะให้สมบูรณ์
- อ. ปุณฺณ "อหํ ปพฺพชิสฺสามิตฺติ จินฺเตตฺวา อาคมิ. ปุณฺณะ คิดว่า เราจักบวชหฺลละ จึงมา."

หลักการแปลบาลี

๑. อลปนะ
๒. นิบาตต้นข้อความ
๓. กาลสัตตมมี
๔. ประธาน
๕. บทที่เนื่องด้วยประธาน
๖. กิริยาในระหว่าง
๗. บทที่เนื่องด้วยกิริยาในระหว่าง
๘. กิริยาคุมพากย์
๙. บทที่เนื่องด้วยกิริยาคุมพากย์

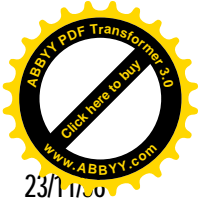

อาลปนนะ

บทที่แทรกเข้ามาเป็นคำร้องเรียก เป็นคำทักทายใหม่ประโยค เวลาแปลต้องแปลเป็นตัวที่ ๑ (ถ้ามี) ในประโยค มี ๒ อย่าง คือ

๑. อาลปนนะนาม ประกอบด้วย ลิ,โย ใช้ในวรรคแห่งอาลปนนะ แปลว่า นะนะ , ดูก่อน , ข้าแต่
๒. อาลปนนะนิบาต มี ๑๐ ตัว คือ ยคฺเช , ภนฺเต , ภทฺนเต , ภณ , อมฺโภ , อาวุโส , เร , อเร , เท , เซ

ประโยคตัวอย่าง

๑. อหํ ทุมมํ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ.
ดูก่อนภิกษุ ท. อ. เรา จักแสดง ซึ่งธรรม แก่เธอ ท.ฯ
๒. อิมานิ มยํ ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอิชฺชยาม.
ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. ข้าพเจ้า ท. ขอน้อมถวาย ซึ่งภัตร ท. กับด้วยทั้งของอันเป็นบริวาร เหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์

นิบาต

นิบาตต้นข้อความให้แปลเป็นตัวที่ ๒ (ถ้ามี) เช่น กิร , สเจ , อด , หิ , จ , ปน , ตู เป็นต้น

๑. อยฺเย อยฺยสฺส กิร อภฺชิ วาโต วิชฺชติ.
๒. ทฺพฺธา จ นาม น สกฺกา สเรณฺ อาราเธติ.

กาลสัต์ตมึ

- กาลสัต์ตมึ ให้แปลเป็นตัวที่ ๓ ในประโยค (ถ้ามี) เช่น
ตลุมึ สมเย , อตีเต , ตลุมึ ขณ , ตลุมึ ทิวเส
- ๑. ตลุมึ สมเย สตุตา ปริสมชฺเณ ธมฺมึ เทเสติ.

ประธาน

- ประธาน คือ ส , โย ปฐมาวักัดติ ออกสำเนียงอายตนิบาทว่า
อ. (อันว่า) เช่น ปุริโส เป็นต้น
- ปุริโส คามึ ปาวิส.

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปฐมา	ส	โย
ทุติยา	อ	โย
ตติยา	นา	หิ
จติถฐึ	ส	น
ปณจมี	สุมา	หิ
ฉฐึ	ส	น
สัต์ตมึ	ลุมึ	ล
ฮาลปนะ	ล	โย

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปฐมา	อ.	อ. - ท.
ทุติยา	ซึ่ง, สู, ย้ง, ลีน	ท.
ตติยา	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี	ท.
จตุถฐี	แก่, เพื่อ, ต่อ	ท.
ปณจมี	แต่, จาก, กว่า, เหตุ	ท.
ฉัญฐี	แห่ง, ของ, เมื่อ	ท.
สัตตมี	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ	ท.
อาลปนะ	ณะ, คู่ก่อน, ข้าแต่	ท.

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปฐมา	ปุริโส	ปุริสา
ทุติยา	ปุริสั	ปุริเส
ตติยา	ปุริเสน	ปุริเสหิ, ปุริเสภิ
จตุถฐี	ปุริสสส, ปุริสสาย, ปุริสตุถ	ปุริसान
ปณจมี	ปุริสศมา, ปุริสมหา	ปุริเสหิ, ปุริเสภิ
ฉัญฐี	ปุริสสส, ปุริสสาย, ปุริสตุถ	ปุริसान
สัตตมี	ปุริสสมี, ปุริสสหิ, ปุริเส	ปุริเสสุ
อาลปนะ	ปุริส	ปุริสา

บทที่เนื่องด้วยประธาน

- ทำหน้าที่ขยายประธาน มีทั้งลิงค์ วจนะ วิภัติ
เสมอประธาน และไม่เสมอประธาน และอยู่หน้าประธานเสมอ
- เอก ปุริโส ปพพิโต.
- เอกสส ปุริสสส ปุตโต ซาโต.

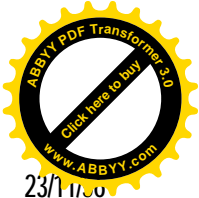

กิริยาในระหว่าง

- ทำหน้าที่ขยายบทประธาน ใช้กิริยาอดีต
- เอโก ปุริโส วิหาริ คนตฺวา ปพพชฺ ยาจิ.
- ภิกขุ เอกสฺส ปุริสสฺส คามเ นิสฺสิตฺวา อาหารํ ภูณฺชิตฺวา ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา สยเน สยติ.

บทที่เนื่องด้วยกิริยาในระหว่าง

- ทำหน้าที่ขยายกิริยาในระหว่าง
- เอโก ปุริโส วิหาริ คนตฺวา ปพพชฺ ยาจิ.
- ภิกขุ เอกสฺส ปุริสสฺส คามเ นิสฺสิตฺวา อาหารํ ภูณฺชิตฺวา ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา สยเน สยติ.

กิริยาคุมพากย์

- ใช้ทั้งกิริยาอาขยาด และกิริยาอดีต
- สูโท โอรหมํ ปจติ.
- ภิกขุ คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐเ.
- ภิกขุ เอกสฺส ปุริสสฺส คามเ นิสฺสิตฺวา อาหารํ ภูณฺชิตฺวา ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา สยเน สยติ.

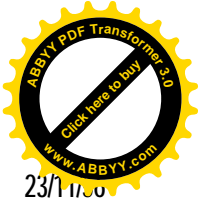

บทที่เนื่องด้วยกิริยาคุณพากย์

- ทำหน้าที่ขยายกิริยาคุณพากย์
- เอโก ปุริโส วิหาริ คนตวา ปพพช ยาจิ.
- ภิกขุ เอกสส ปุริสสส คามะ นิสิทิตวา อาหาริ ภูณชิตวา ภควโต ทมมํ สุตวา สยเน สยติ.
- สตุถา วิหาระ ภิกขุณํ ทมมํ เทเสติ.

สรุปหลักการแปล

อดีตเต กิร ภูนเต เอโก ปณตโต ปุริโส เสฏฐิโน คามํ คนตวา
 สายณหสมเย ภิกขุโน วิหาริ อาคมิ

หลักการแปลประโยคอุปมาอุปไมย

- เทว อุกชีนิ (วิชฌายนฺติ) ทิปลิชา วิย วิชฌายิสฺสุ.
 อ.ตา ท. 2 ดับแล้ว รวากะ อ.เปลวแห่งประทีป ดับอยู่.
- สุชาตา โถกํ อากุลา วิย หุตวา ะเปฯ
 อ.นางสุชาตา เป็นราวกะว่า วุ่นวาย หน้อยหนึ่ง เป็น ะลฯ
- โส ภิกขุ อญเญน ภิกขุณา กตํ วตฺตํ อคฺคตนา กตํ วิย กโรติ.
 อ.ภิกขุ นั้น ย่อมกระทำ ซึ่งวัตร อันภิกษุอื่น กระทำแล้ว ให้เป็น
 ราวกะว่า วัตร อันตน กระทำแล้ว.

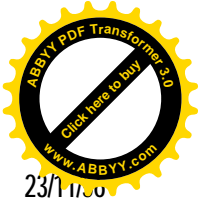

หลักการแปลประโยค ปะเคว

1. มาตาปิตโร นาม ปะเคว ทิพพสมปตตี วา ปฐมชฌานาหิสมปตตี วา ทาตุ สมตถา ปุตตานิ ภวิสสนตฺติฯ
2. สามเณรํ หิ ตสมํ กาลे สินฺนรฺนา อวตฺตรฺนฺโตปิ มาเรตุํ สมตฺโต นาม นตฺถิ ปะเคว อสิเนฯ

ประโยค กิมงค์ ปน

1. หตฺถปาทานิ น วเส วตฺตุนฺติ, กิมงค์ ปน, ญาคกา วเส วตฺติสฺสนตฺติฯ
2. อิมํ หิ นาม สกฺยกุมารา เอรูปี สมปตฺตี ปาหาย อิมานิ อนคฺขานิ อารณฺยานิ เขฬฺปิณฺฑํ วิย จจฺจเตตฺวา ปพฺพชิสฺสนตฺติ, กิมงค์ ปน, อหํ น ปพฺพชิสฺสนามิฯ

หลักการแปลประโยค เสยฺยถิํ

- ปุจฺจา "สตฺถา เสยฺยถิํ อุนฺนุพฺพทิกถํ กเถสิ อิติ. วิสขฺขมํ "สตฺถา ทานกถํ สีลกถํ กามานํ อาทินวํ โอรารํ สงฺกิเลสํ เมกฺขมมํ อานิสฺสํ ปกาเสสิ อิติฯ"

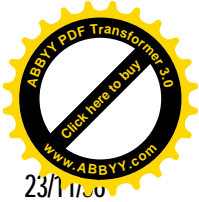

หลักการแปลประโยค ชมณีนัย, ยาบเนียน

- สดดา "มม ปุตตสสส มหากสสสส นวทวาร จตุจกั สรียนนตัม ชมณีนนตัม ปจฉฉ
- ภกษ "ชมณีนัย ภนต เอโก ปนสส สทวทรโก โกวทมตเตน กษณตว ปณณสาล ฉาเปตว ปลาตตี อาทส

หลักการแปลประโยค อิตถัมภูต

- ส ปุตต วโยคทกชิตา อสสุตินเตนเว มุเชน ภกษาย จรमानา ปวตตตว ปต
- ปุคคโล มนสา เจ ปทฐฐน ภาสตว กโรตี วา
- ส ปสนนเนน จิตเตน กาล กตว ตาวตีสกเวเน ตีสโยชเมเก กนกวิมาน สุตตปพุทธา วย สพพากาลงการปฏิมณฐิตเนน อตตภาเวเน นพพตตี

หลักการแปลประโยค กิริยาปธานนัย

1. เต สพเพปี เทวปุตตา ยาวตายุกั สุตวา อีสมมี พุทฐปาโท เทวโลกา จวิตวา เขฏฐกฐุมพีโก กุกกฐวตินคเร ราชกุลเล นพพตตตว วยปุตโต มหทปป็นราชา นาม อโหสิ
2. เขฏฐาคงคาย จ เทว อิตถโย นหายมานา ตั ภานนุ อุตเกนา หรียมานั ทิสวา เอกา อิตถี "มยหมเต ตั ภานนุติ อาท
3. มยห สรีย มชเช ภกษิตวา เอโก ภาคโ อโรมตีเร ปตต
4. ภกษุต อรทตต ปตวา เวหาล อพกคคณตวา สพเพปี เต ภกษ

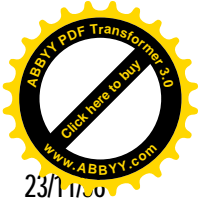

หลักการแปลประโยค ที (ปโยชน)

- ที ปโยชน เม ขรรวาทสนน

ประโยค สกกา

- ปารีเลยยก อโต ปฏฐาย ตยา คนตุ น สกกา
- โกลสรณฎาปี สหธิ (มยา) น สกกา เอกโต ภวตุ
- กम्मวิปาโก นาม น สกกา เกนจิ ปฏิพาหิตุ
- น สกกา โส (ธมโม) (เกนจิ) อคารมชเม ปุเรตุ

ประโยค อล

1. อล เม พุทุโธ (โหติ)ฯ ควร
2. อล อยย, มาตา เม ตชเชสสตีฯ ออย่าเลย
3. นาทิ ภิกชเว องเคหิ สมนนาคต กุล (ภิกชุนา) อนุปนตวา น อล อูปคนตุฯ ควร

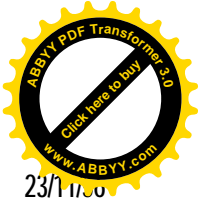

23/11/00

ประโยค ลพฐา

- อิทํ (ปเวณิรชช) (ตยา) น ลพฐา เอวํ กาคู

หลักการแปลไทยเป็นบาลี

การเรียงข้อความในประโยค

- สววก ของพระพุทธรเจ้า
- พุทธสส สวโก
- ธมฺเม ปสาโท
- อจาริยมฺหิ คารโว

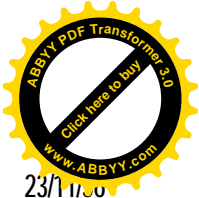

23/11/00

การเรียงข้อความในประโยค

- คุณนามของนามบทใด ต้องมีลิงค์ วจนะ วิภัตติ
- เหมือน ลิงค์ วจนะ วิภัตติ ของนามบทนั้น
- สุนทรโร ธิมโม
- สดตตาม์ อคโค พุทธิโ

หลักการแต่งภาษาไทยเป็นภาษาบาลี

การเรียงข้อความในประโยค

- เด็ก คนหนึ่ง ยืนอยู่ ในสนาม
- คนหนึ่ง เด็ก ในสนาม ยืนอยู่

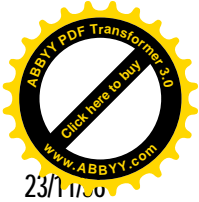

23/11/00

หลักการเรียงประโยคต้นเรื่อง

- ๑ อิติ อิม รมมเทศน์ สดถา ๒ วิหรนโต ๓ อารพกา กเถลีย
- น ทิ เวเรณีติ อิม รมมเทศน์ สดถา เขตวเน วิหรนโต อญญตรี
วณญัตติ อารพกา กเถลีย

การเรียงประโยคตั้งเเต่ทักคะ

1. ชาย   เอตทคค์ ภิกขเว มม สวากานํ ๑ ๒ ยทิทํ ๓
2. หญิง   เอตทคค์ ภิกขเว มม สวากานํ ๑ ๒ ยทิทํ ๓

1. ชาย   เอตทคค์ ภิกขเว มม สวากานํ อูปาสกานํ
              รมมกถิกานํ ยทิทํ จิตตคหปตีย
1. หญิง   เอตทคค์ ภิกขเว มม สวากานํ อูปาสกานํ
              รมมกถิกานํ ยทิทํ ชุชชุตตราย

การเรียงประโยคถามสุขทุกข์

- สดถา "มม ปุตตสสส มหากสสปสส นวทวารํ จตุจกํ สรียนตํ
          ขมณียนติ ปจฉีย
- ภิกขุ "ขมณียํ ภานเต เอโก ปนสส สทวิหารโก โอวาทมตเตน
          กุชฌิตวา ปณณสาลํ ฉาเปตวา ปลาไตติ อาทัสย

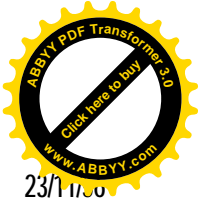

23/11/00

การเรียงประโยค กิมงค์ ปน

- เอวรูโป นาม อรหตตสฺส อุปนิสฺสยสมปนฺโน ภิกฺขุ เอตถกํ กาลํ มาตุ กุจฺฉิสฺสมี ทุกฺขํ อณุโกสิ, กิมงค์ ปน อญฺเญฯ

การเรียงประโยค สกุกา

1. พุทฺธา จ นาม น สกุกา สเรฺฐน อาราเชตุฯ
2. พุทฺธา จ นาม สาถฺยเยน อาราเชตุ น สกุกา
3. สเจ เอต ฐบิโน หุตฺวา กตฺถจि ปกฺขิปปิตุ สกุกา ภเวยฺยึฯ

หลักและวิธีการเปลี่ยนแปลงประโยคภาษาบาลี

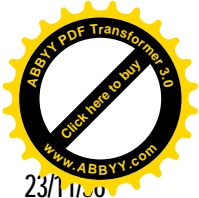

การแปลงประโยคกัณฑ์ดูจากเป็นกัณฑ์มวจาก

- ประโยคกัณฑ์ดูจาก ประธาน (ตัวกัณฑ์) + กรรม + กริยา
- ประโยคกัณฑ์มวจาก อนนิกัณฑ์กัณฑ์ (ตัวกัณฑ์) + ประธาน + กริยา

การแปลงประโยคกัณฑ์มวจากเป็นกัณฑ์ดูจาก

- ประโยคกัณฑ์มวจาก อนนิกัณฑ์กัณฑ์ (ตัวกัณฑ์) + ประธาน + กริยา
- ประโยคกัณฑ์ดูจาก ประธาน (ตัวกัณฑ์) + กรรม + กริยา

การแปลงประโยคเหตุกัณฑ์ดูจาก
เป็นประโยคเหตุกัณฑ์มวจาก

- ประโยคเหตุกัณฑ์ดูจาก
ประธาน + การกัณฑ์ + กรรม + กริยา
- ประโยคเหตุกัณฑ์มวจาก
อนนิกัณฑ์กัณฑ์ (ตัวกัณฑ์) + การกัณฑ์ + ประธาน + กริยา

หลักและวิธีการแต่งฉันทัพภาษาบาลี

ความหมายของฉันทัพ

1. ความชอบใจ พอใจ
2. เป็นคำปิดโทษของมนุษย์

คำแปลของฉันทัพ

1. ปกปิดเสียซึ่งโทษ (โทษ หมายถึงความไม่ไพเราะทางภาษา)

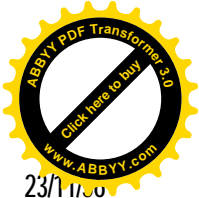

ลักษณะของฉันทน์

- กำหนดจำนวนคำ (อักษร)
- กำหนด ครุ ลหุ

ประเภทของฉันทน์

1. ฉันทน์วรรณพฤติ นับคำอักษรที่เป็น ครุ หรือ ลหุ แต่ละคำๆ เป็นคำหนึ่งๆ
2. ฉันทน์มาตราพฤติ นับคำ ครุ เป็น ๒ มาตรา คำ ลหุ เป็น ๑ มาตรา

ฉันทน์วรรณพฤติ ๖

1. ปัฐยาวัต
2. อินทรวชิเชียร
3. อุปนทรวชิเชียร
4. อินทรวงศ์
5. วังส์รัฐ
6. วสันตติลก

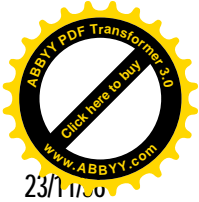

23/11/00

คณะฉันทน์

- กลุ่มคำที่นับด้วย ครู และ ลหุ
- องค์ประกอบย่อยของบาท ที่นับหนึ่งในสี่ของคาถา
- คณะฉันทน์วรรณพฤติ มี ครู และ ลหุ คณะละ ๓ พยางค์ มี ๔ คณะ
- คณะฉันทน์มาตราพฤติ กำหนดด้วยคณะที่มี ๔ มาตรา มี ๕ คณะ
- ชื่อคณะฉันทน์ ม น ช ส ต ภ ร ย
- ๑ แทน ลหุ
- ๒ แทน ครู
- ๐ แทน อักษร

คณะฉันทน์วรรณพฤติ

- สัพพัญญู - โม   สุมณี - โน
- สุตโต - โส   มุณินโท - โช
- มาราริ - โต   มารชิ - โภ
- นายโก - โร   มहेสิ - โย

ความหมายคณะฉันทน์วรรณพฤติ

- มะ คณะ มีครูล้วนทั้ง ๓ คำ เช่น สัพพัญญู
- นะ คณะ มีลหุล้วนทั้ง ๓ คำ เช่น สุมณี
- สะ คณะ มีลหุสุครุ   เช่น สุตโต
- ชะ คณะ มีลหุครุ   เช่น มุณินโท
- ตะ คณะ มีครุครุ   เช่น มาราริ
- ภา คณะ มีครุลหุ   เช่น มารชิ
- ระเบ คณะ มีครุลหุครุ   เช่น นายโก
- ยะ คณะ มีลหุครุครุ   เช่น มहेสิ

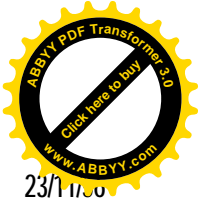

โครงสร้างคณนั้ทวรวรณพฤตติ

- ๒๒๑   ๒๒๒
- มะ คณน   นะ คณน
- ๑๑๒   ๑๒๑
- สะ คณน   ชะ คณน
- ๒๒๑   ๑๒๒
- ตะ คณน   ภา คณน
- ๒๑๒   ๑๒๒
- ระ คณน   ยะ คณน

คณนั้ทมาตรวาพฤตติ

- มี ๕ คณน คือ ม น ก ส ช
- นั้คณนละ ๔ มาตรวา
- ลหุ ค่านั้ นั้เป็น ๑ มาตรวา
- ครุ ค่านั้ นั้เป็น ๒ มาตรวา

โครงสร้างคณนั้มาตรวาพฤตติ

- ๒๒   ๑๑๑๑   ๑๒๑   ๑๑๒   ๑๒๑
- มะ คณน   นะ คณน   ภา คณน   สะ คณน   ชะ คณน

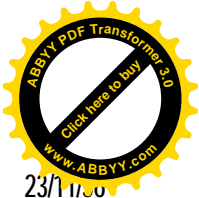

ตัวอย่างของฉันท

- พฤษภาทศกร   อิกฤชกรอันปลดปลง
- โทหนตเสมทคอง   สาคัญหมายในกายมี
- นรชาติวางวาย   มลายลันหังอินทรีย
- สติตทัวแตชัวดี   ปรระดับไว้ในโลกาย

ตัวอย่างของฉันท (ปัฐยาวัตร)

- โคโณ จ มทิส จาปี   มหามาโค จ ฤชโร
- อิจจิเม ทิ ดโย สดดา   ชิวมานาปี สุตติกา
- กิจจาทิจเจสุ มนุสสาน์   อหสิ์ สุปการกา
- มตกาเล ปเนเตลล์   อวลสิฐฐา นิमितตกา
- อุโก ทนดา วิสาณานิ   โลเก อตุถิ สุปากฎาย

บรรณานุกรม

- แต่งแปลบาลี
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- โครงการผลิตสื่อและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้
พระพุทธศาสนา
- สิงหาคม ๒๕๔๙
- โดยคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
